

BINDER MÁTYÁS

A BAJNAI SIMOR JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA

Az iskola rövid története

Az első levéltári feljegyzések az 1700-as évek elejétől vannak az iskoláról. A mai iskola elődje vesszőből font, sárral tapasztott épület volt. Az iskola igazgatója a mindenkori plébános volt, az iskolai életet az iskolaszék irányította. A mai iskola történetében jelentős szerep jutott Simor János esztergomi érseknek, az iskola névadójának. Simor János 4 évig (1842-46) volt Bajna plébánosa. 1867. január 20-án lett esztergomi érsek. Hercegprímássá választása után ismét ellátogatott Bajnára. A hívek iránt érzett szeretete és hálája jeléül felajánlotta segítségét az iskola építéséhez. Az építkezést 1872-ben kezdték el, majd az épületet 1874. november 22-én adták át. Ennek az eseménynek tanúja az emléktábla, amely ma is látható az iskola homlokzatán.

Az oktatás helyzetét az első világháború igen megnehezítette, mivel egyre kevesebben jártak iskolába. Később nőtt a tanulók száma, 1936-37-ben 294 diák tanult az iskolában. Az iskolának ebben az időben szép könyvtára volt. Itt kezelték a népkönyvtárat is, ami ifjúsági, szépirodalmi és gazdasági könyvekből állt.

Az ideiglenes Nemzeti Kormány 1945. augusztus 16-án elrendelte a 6-14 éves korig minden gyerek számára kötelező, ingyenes, egységes és tudományos alapműveltséget nyújtó általános iskola megszervezését. Ezt követően, 1947-ben 258 tanulója, 8 pedagógusa, 1 hivatalsegéde volt az iskolának. 1948-ban bekövetkezett az államosítás. Ez időtől kezdve az iskola neve Állami Általános Iskola. 1974. május 25-én ünnepelte az iskola fennállásának 100. évfordulóját.

1979-től történt egy komolyabb változás az iskola történetében. Ekkor Általános Művelődési Központ (ÁMK) jött létre Bajnán, és művelődési házat hozzásatolták az iskolához (az óvodát nem). Azon túl, hogy ennek a helyi haszna az volt, hogy a helyi pedagógusok irányították a közművelődést, bekapcsolódtak ezzel egy országos hálózatba is. Ez volt a legfontosabb hozadéka az ÁMK-nak, hiszen így sok fontos kapcsolat kialakítására nyílt lehetőség. Ekkor kapcsolatba kerültek sok alföldi intézménnyel, így Földessel is. Több évig tartott a cseretáborozás Földessel, sőt gyakorlatilag ma is működik még ez a kapcsolat, bár az ÁMK már régen megszűnt. Az történt ugyanis, hogy a közművelődés annyira „loment a nullára”, hogy a szabadidő szervezőt

és az ehhez hasonló állásokat a polgármesteri hivatal magába olvasztotta, de közben a feladatot ott hagyták az iskolának. (Csak az embert, illetve a pénzt vitték el.)

Ezért cserébe az igazgató azt kérte, hogy az iskola lehessen gazdaságilag önálló intézmény, ez 1989 után meg is valósult. Ez azt jelentette, hogy év elején megkapták a költségvetést, amiből gazdálkodni kellett. *„Eléggé saját magunkra voltunk utalva kezdettől fogva.”* Mindenféle lehetőségeket kerestek, amiből profitálni lehetett, ez az időszak sok módszertani tapasztalattal gyarapította a tantestületet és az iskola vezetését. Bevezették a NYIK (nyelvi-irodalmi és kommunikációs nevelés – Zsolnay) oktatási formát is.

1983-ban volt egy nagyobb átalakítás az iskola működésében. Addig váltott műszakban működött az oktatás 300 gyerekekkel - a bajnai iskola mindig nagy iskolának számított - akkor bővítették az intézményt további négy tanteremmel, és innentől működhetek egy műszakban. A szomszédos Epöl község iskoláját ebben az időszakban már hozzájuk csatolták, 1998 környékén váltak szét. (Az epöli iskola jelenleg is kis létszámmal működik, kb. 50 diákjuk van.) Az igazgató úr szerint ma ismét a társulásokban van a lehetőség, így Bajna, Nagysáp, és Epöl egy közös iskolatársulást hozott létre, melynek igazgatósága Bajnán van.

Tantestület - diákok - továbbtanulás

A tantestület összetétele viszonylag stabil, a gyermekszám viszont folyamatosan csökken. A környező falvakból is járnak ide diákok (kb. 30 gyermek). Ennek ellenére 'leépítés' a tantestületben csak a nyugdíjaztatásoknál fordul elő. Új tanárok csak szerződéssel vannak jelen, a legkorábban jött, és már kinevezett pedagógus is már 7-8 éve tanított az iskolában. A tantestület életkor tekintetében középkorosztályúnak mondható. Ez a stabil tantestület a biztosítéka annak, hogy stabil színvonalú oktatás folyjon az intézményben, mely színvonalnak köszönhetően volt olyan időszak, amikor 50-60 gyerek járt ide iskolába a környező településekről.

A bajnai tanulók is a helyi iskolát preferálják (talán 1-2 diák van, aki nem ide jár). Az iskola megítélése sok szempontból pozitív, a középiskolák listáján is meglehetősen jó helyet foglal el. A továbbtanulási mutatók átlagosnak mondhatók, vannak, akik nagyon jó középiskolákba is bejutnak. Mindenki tovább tanul, az iskola próbálja irányítani, hogy ez a tanulók képességeiknek megfelelően történjék. A volt igazgatóhelyettes szerint: *„Az iskolára ez még inkább jellemző, mert például jó pár évvel ezelőtt, hogy felső tagozatba jutott egy gyerek, az nagy*

dolog volt. Most pedig szinte mindegyik elvégzi a nyolc osztályt. S én ezt nagy dolognak tartom. Tíz középiskolás cigány tanuló van jelenleg, tehát nincs, illetve kicsi a lemorzsolódás. (...) Erősen javuló tendencia van. Az igazolatlan hiányzások 5-10 éve még komoly problémát jelentettek, de most már csak pár család esetében fordulnak elő. Persze magyaroknál is előfordul ilyesmi."

Az iskola jó eredményeihez hozzátartozik, hogy osztálybontás van negyedikben. Egyénre szabott csoportmunkában dolgoznak, nem minden csoport halad egyszerre. Negyedikben vagy legkésőbb ötödik osztályban a súlyozott tantárgyakban (magyar, matek, német) már csoportokban dolgoznak. Ezek persze nem merev csoportok. E tantárgyak esetében két szakos nevelő is van a testületben, így párhuzamos osztályokban tudnak dolgozni. Van egy erősebb és egy gyengébb csoport. Az erősebb csoportokban folyik a versenyekre való felkészítés is. Nem szakköröket szerveznek, hanem így valósítják meg azt, hogy eleget tegyenek a nagyobb érdeklődés igényének. Természetesen egy gyengébb csoportból is el lehet menni gimnáziumba, csak egy kevésbé erős intézménybe.

Ez a rendszer aránylag sikeresen működik évek óta Bajnán, a jó csoportosok sikeresek voltak a középiskolában, a gyengébb csoportos tanulók pedig könnyebben éltek át sikerélményt. Ennek ellenére a továbbképzéseken többször felmerült már, hogy az azt szervezők szemében ez a rendszer vitatható, mert szerintük a képesség szerinti szegregáció sem elfogadható megoldás. Az igazgató szerint ilyenkor mindig hozzá kell tenni azt, hogy *„Hangsúlyozottan rugalmas csoportok ezek, ha valakinek valami 'nem tetszik', át tud menni a másik csoportba."*

Cigány tanulók az iskolában

A roma tanulók aránya 17% körül van az intézményben. *„Nálunk az etnikai problémák soha nem jelentek meg."* A cigányok létszáma sem volt akkora, és a bajnai cigányok törekvései, a közösséghez történő asszimilációjuk is sokat segített ezen. *„Gyakorlatilag nem is tűnt fel, hogy most ki a cigány, és ki nem az"*. Nagyon jó kapcsolatok alakultak ki gyerekek között is, a barátságok nem etnikai határok mentén szerveződtek. Egy pályázat kapcsán mondta a következőket a volt igazgatóhelyettes asszony: *„Mondták, hogy az a befutó, ha megszűnik a cigányosztály, de hát itt Bajnán soha nem volt cigány osztály. A cigány gyerek mellett ott ült a másik gyerek."*

A jónak mondható viszonyok ellenére az iskola mindig hangsúlyos szerepet szánt ennek a kérdésnek. Mivel elég jó a kapcsolatuk a helyi cigány kisebbségi önkormányzattal, és annak vezetőjével, ő vállalta magára a roma népismeret oktatását a

projektmódszerek alkalmazásával. A szociálpedagógiai tanulmányokat folytató CKÖ elnök megkapta a roma népismereti anyagokat, és a tanárokkal együtt igyekeznek azt a tanórák menetébe beilleszteni.

Heti egyszer találkozik a gyerekekkel, és megismerteti velük a kultúrát, *„de csak mértékkel.”* Az igazgató szerint érdekes szemléletű, *„a mellett van, hogy nem szabad átesni a ló túloldalára. Nem baj, ha megismeri a régi dolgokat is [a cigány gyerek], de ezeket kezeljük óvatosan.”* Az iskolában ezt a mérsékelt utat igyekeznek követni, *„nem erőszakosan, hogy akkor most 'ez te vagy'. Nálunk nincs az, hogy cigány gyerek, vagy nem cigány gyerek. (...) Vannak cigány gyerekeink is kitűnő bizonyítóánnyal és nem cigány gyerekeink bukott bizonyítóánnyal.”* Mindezekhez hozzátartozik, hogy nagyon jó a tantestület ezen a téren. Hiszen hiába lettek volna ezek a lehetőségek, ha ők nem vállalták volna fel, hogy ezeken részt vegyenek. Ezek a programok nem csak a hátrányos helyzetű gyerekek tanításában segítenek, hanem minden gyerek esetében, mert *„valamit fel kell mutatni, hogy fenntartható legyen az érdeklődés.”*

Az iskola pályázatai

Két évvel ezelőtt a tatabányai Kossuth iskolával együtt pályáztak az *„Integráció az integrációban”* című pályázatra. Ekkor elsősorban a roma, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek felkészítéséhez kaptak segítséget. Ez az egész nevelő testület 30 órás továbbképzését jelentette. A pályázatban foglaltakat programként valósították meg. Bent vannak az integrációs hálózatban, és tesztintézményként is működtek.

Az integrációs projekt lényege az volt, hogy olyan programokat kellett kitalálni, melyek a hátrányos helyzetű gyerekek oktatását segítik elő, de bevonható az egész iskolai közösség. *„Kirándulások voltak, ami anyagi segítség volt valójában, és a napköziben felzárkóztató feladatokat adtunk nekik. Akkoriban az első osztályban 30% roma gyerek volt. Nem a család hozzáállása jelentett gondot, hanem az, hogy egy idő után már nem tudtak segíteni a tanulóknak.”* Ezért tették hatékonyabbá a napközit, két fejlesztő pedagógussal, ami nagy segítséget jelentett a gyerekeknek. *„Kirándulásokkal tettük színesebbé az oktatást, ahová a szülők is eljöhettek. Győrben voltunk, Ajkán, ekkor már az egész osztályközösséggel.”*

A nevelők e program keretében is továbbképzést kaptak. Ekkor alakult ki a ma is élő jó kapcsolat a tatabányaiakkal, ahol művészeti versenyeken a cigánygyerekek is értek el sikereket. (Ez a tánccsoport ma is működik.)

Még nem hivatalos, de valószínűleg befutott még egy új pályázata az iskolának, melynek kidolgozásában a CKÖ elnöke is részt

vett. Ezt már társulásként nyújtották be, így bekapcsolódtak Tárkány és Kesztlöc települések is, valamint velük együtt az ott élő szlovák nemzetiség is. Elsősorban nem a cigány, hanem a hátrányos helyzetű gyerekek a célcsoport. A pályázat célja, hogy a bajnai iskola Komárom megye bázisintézménye legyen, ahol tovább adható az egész integrációs módszertan. Az egész terület háromszor 30 órás továbbképzésen venne részt, melynek témája javarészt módszertan lenne. Reményeik szerint szakmai anyagok beszerzésére is módjuk nyílik majd, ha máshogy nem, akkor a többi nyertes intézménnyel gyümölcsöző kapcsolatok kialakítása révén.

Az Országos Oktatási Integrációs Hálózaton keresztül két éve kerültek be az „Összetartó társadalom” projektbe. Ennek keretein belül 5 nevelő és egy mentor kapott felkészítést egy tréningen, ahol az együttélés hatásaival ismertették meg őket. Ennek legnagyobb haszna az volt, hogy komoly szakmai anyag került birtokukba: kézikönyvek, munkafüzetek, cd mellékletek konkrét projektekkal, melyeket a gyerekekkel meg lehet valósítani. A projektek fő irányvonala a különböző nemzetiségek kultúrájának bemutatása, megismertetése, ezekhez csatolva van a konkrétan kidolgozott tananyag külön alsó és felső osztályok számára.

A pedagógiai programnak is szerves részét alkotja az integrációs stratégia. Belekerültek továbbá kultúrával kapcsolatos dolgok, a felzárkóztatás és képességfejlesztés erősítése. A multikulturális tartalmak beépítésében sokat segít a helyi CKÖ elnöke.

További tervek és kapcsolatok

A további tervek, fő koncepciók a bázisintézményi létre épülnek, hogy a felhalmozott tudás továbbadhatóvá váljon. Ezen és más területen sem nagyon érzik még az eurorégió hatását, Bajna egyébként is a régió peremén helyezkedik el, és a tatai választóközrészhez tartozik, mely már kívül esik a régió határain. *„Ez a kettős helyzet lehet, hogy pozitívumokat hoz majd, de ha a régió szerepe túl lesz hangsúlyozva, akkor még akár nagyot is bukhat rajta Bajna. A mostani polgármester próbál ugyan mindkettőre hangsúlyt fektetni, szorosabbra fűzni a szálakat a régióval is.”*

Az iskola kapcsolata az egyházzal megfelelően működik. Van hitoktatás, két nevelő is elvégzett hitoktatóit, ezért a plébánoson kívül már ők is taníthatnak. Az egyházzal való szoros együttműködés nem idegen az iskolától, a névválasztás is tükrözi ezt. Az atya minden rendezvényen ott van, pedagógusként kezelik őt is. *„Van, mikor ő pályázik, és a nem hittanos gyerekeket is elviszi kirándulni.”*

Az iskola központi szerepet tölt be a falu kulturális életében, nélküle elképzelhetetlen bármilyen falusi rendezvény. Jó a kapcsolat a polgármesteri hivattal, kölcsönösen segítik egymást. A korábbi ÁMK miatt ezek a kapcsolatok egyébként is szorosabbra fűződtek. Az iskola igazgatója szerint a „*funkció*” még mindig az iskolánál van. Ez abban is megnyilvánul, hogy ők takarítják, ők adják bérbe a művelődési házat, a műsorok megszervezése is tulajdonképpen az ő feladatuk.

Az iskola felszereltsége nem rossz, pályázatokon tudtak beszerezni megfelelő eszközöket. Az épülettel vannak gondjaik, a felújítások az önkormányzat pénzhiánya miatt elmaradtak. A hét éves továbbképzések kötelezővé válásakor szerencsésen választottak a tanárok, nem apró programokra jelentkeztek, hanem további szakokat végeztek el. Fejlesztő pedagógusok lettek, többen szakosodtak a nevelők közül. (A testnevelő például most jelentkezett gyógy-testnevelő tanárnak.)

Elmondható, hogy nem a gyerekszám növelésével, hanem plusz programokkal igyekeznek jó iskolává válni. Ebben rengeteg munkájuk benne van, folyamatosan „*toppon*” kell lenniük, és erre hivatkozva kéri most a polgármester segítségét az épület renoválásához, mert a rossz minőségű épület súlyos hátrányt jelenthet számukra, és hosszú távon elhomályosíthatja a sikereket.